

Asia: VN/22704/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 (KISS2030)

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?**

Sopeutumissuunnitelma on jokseenkin tasapainoinen. Viittaamme samalla vastauksiimme kohdissa 10 ja 12.

- 2. Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)**

-

- 3. Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)**

-

- 4. Näkemyksenne teemasta 'Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?**

-

- 5. Näkemyksenne teemasta 'Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?**

-

- 6. Näkemyksenne teemasta 'Ruoka- ja ravitsemusturva' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?**

-

7. Näkemyksenne teemasta 'Infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

8. Näkemyksenne teemasta 'Kuivuusriskien hallinta, luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

9. Näkemyksenne teemasta 'Terveyden suojeleminen ja edistäminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

10. Näkemyksenne teemasta 'Kulttuuriperinnön ja –ympäristön suojeleminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

On hyvä, että kulttuurinen näkökulma on sisällytetty sopeutumis suunnitelmaan. Luku 2.5.7 sisältää merkittäviä huomioita ja toimenpiteitä kulttuuriperinnön ja ympäristönsuojeluun liittyen. Sopeutumis suunnitelmassa voitaisiin kuitenkin sopivassa muusakin yhteydessä ottaa huomioon kulttuurin merkitys ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Esimerkiksi sopeutumistoimiin liittyvästä ylikuluttamisesta irtautumiseen tarvitaan kulttuurista muutosta, jonka toteuttamisessa ja vauhdittamisessa taide-, kulttuuri-, ja kulttuuriperintöalojen merkitys on keskeinen. Asian voisi todeta lisähuomiona joko luvussa 2.5.7 tai muussa kohdassa, joissa viitataan kestäviin tuotanto- ja kulutustapoihin. Yksi aihetta sivuava luku on 2.5.3, joka koskee ruokaa ja ravitsemusta.

11. Näkemyksenne teemasta 'Alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallinta' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

12. Näkemyksenne teemasta 'Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Aihe on erittäin tärkeä. Kappaleessa 2.5.9 Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen, sen ensimmäisessä kappaleessa, olisi syytä todeta yhtenä merkittävänä vaikuttavana asiana kansalaisten riittävän osaamis pohjan varmistamisen yleissivistävän-, ammatillisen- ja korkeakoulutuksen kautta. Ilman kansalaisten tämän aihealueen riittävän laaja-alaista osaamista ja ymmärtämistä ilmastoasioissa yhteiseksi tarkoitetun vision jakaminen ja tavoitteiden totuttaminen voi olla vaikeaa.

Esimerkkinä jo tapahtuvasta toiminnasta on Opetushallituksen johdolla meneillään oleva Oikeus oppia –hankekokonaisuuteen kuuluva ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen kehittämishanke, jonka tavoitteena on antaa varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjille kootummin ja yhtenäisemmin tukea heidän työhönsä. Kestävyyskasvatushankkeen perustana ovat varhaiskasvatussuunnitelman, opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet. Kestävyyskasvatus on

kasvatuksen osa-alue, joka tukee elinikäistä oppimisprosessia siten, että yksilöiden tai yhteisöjen arvot, tiedot, taidot ja toimintatavat muuttuvat kestäväen kehityksen mukaisiksi.

Samoin meneillään on Opetushallituksen johdolla ammatillisen koulutuksen kestäväen kehityksen ja vihreän siirtymän kehittämisohjelma, jonka tavoitteena on tukea globaalien Agenda2030-tavoitteiden toteutumista ammatillisessa koulutuksessa ja vastata ilmastonmuutoksen ja luontokadon asettamiin haasteisiin ammatillisten oppilaitosten toiminnassa ja toimintakulttuurissa.

13. Näkemyksenne teemasta 'Viestintä ja vuorovaikutus' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Sopeutumis suunnitelmaan liittyvissä viestintä- ja vuorovaikutustoimissa, luku 2.5.10, olisi tärkeää ottaa huomioon myös kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus ja huolehtia siitä, että kaikkia väestöryhmiä kohdellaan yhdenvertaisesti.

14. Näkemyksenne teemasta 'Kansainvälinen yhteistyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

15. Näkemyksenne teemasta 'Sopeutumisen seuranta ja arviointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

16. Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

17. Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

-

18. Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumis suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla on merkittävä tehtävä yhteiskunnan sivistyksellisen ja kulttuurisen pohjan vahvistamisessa myös kestäväen kehityksen haasteisiin vastaamiseksi. Eri politiikka-alueilla jo tehtävä työ kestäväen kehityksen edistämiseksi palvelee hyvin myös ilmastonmuutoksen sopeutumis suunnitelman tavoitteiden toteutumista.

19. Tarkemmat huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)

-

20. Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

-

Vainonen Hannu
Opetus- ja kulttuuriministeriö